

Posudek na bakalářskou práci

Autorka práce: Jana Pfeiferová

Téma práce: ***Chybová analýza jazykových projevů ruských mluvčích češtiny / Error Analysis of texts written by non-native speakers of Czech***

Bakalářská práce Jany Pfeiferové zpracovává téma češtiny jako cizího jazyka, konkrétně se zaměřuje na užívání češtiny jako druhého jazyka ruskými mluvčími.

V teoretické části práce si autorka připravuje dostatečné zázemí pro následující výzkumnou sondu a precizně definuje všechny koncepty, s nimiž pracuje, k čemuž využívá české i zahraniční odborné literatury. Text tedy disponuje značným množstvím adekvátních informací.

V úvodní kapitole se autorka věnuje problematice osvojování jazyka, prezentuje zde nejrelevantnější vědecké přínosy výzkumných metod.

V další části práce se autorka zabývá výhradně teorií osvojování druhého jazyka (SLA), podrobně rozebírá otázku přechodového jazyka či mezijazyka (interlanguage) a jazykového transferu. Je třeba zde zdůraznit, že autorka práce pracuje s různými zdroji týkajícími se dané problematiky, shrnuje definice jazykového transferu od různých autorů (např. Troike, Selinker, Dulay, Burt) a poukazuje na jejich sepětí s procesem výuky češtiny jako druhého jazyka. Autorka věnuje rovněž pozornost otázkám chybové analýzy, která jako typ lingvistického rozboru se zaměřuje na srovnávání jazyka studenta s cílovým jazykem. Kontrastivní analýza má za úkol poskytnout platné popisy, pomocí kterých je možné porovnat pravidla daných dvou jazykových systémů.

Autorka poukazuje také na problém obecné češtiny v chybové analýze a v další části práce se zabývá charakteristikou zkoumaných mluvčích – ruskou minoritou v České republice.

V následující empirické části autorka popisuje analyzovaný jazykový materiál – texty ruských mluvčích, které pochází z akvizičního korpusu CzesSL. Analyzované texty napsalo 19 ruských mluvčích na úrovni C1 podle SERR většinou v rámci kurzů pro cizince. Věk respondentů se pohybuje od 17 do 46 let – většina mluvčích je ale ve věku od 20 do 30 let. U vybraných mluvčích také převažují ženy.

K rozboru chyb slouží autorce 78 textů. Chyby jsou zde hodnoceny podle jazykových rovin (pravopis, morfologie, lexikologie, syntax). V rámci každé jazykové roviny chyby jsou rozděleny do dalších subkategorií podle dílčích lingvistických aspektů

(např. interpunkce, vid, valence apod.). V analýze jsou zachyceny jednotlivé frekvence chyb, na jejichž základě jsou určeny problematické oblasti produkce ruských mluvčích. Interpretace chyb se soustředí na vznik vývojových chyb při osvojování si češtiny, v menší míře se věnuje jazykovému transferu.

Analýza se zaměřuje na chyby systematické povahy, které se v textech vyskytují opakovaně, a pomíjí chyby způsobené překlepem apod. Je třeba zdůraznit fakt, že autorka nejen klasifikuje jazykové chyby nerodilého mluvčího, ale pokouší se také o jejich možnou interpretaci.

V závěru autorka hodnotí systémové chyby sledované skupiny mluvčích. Zdůrazňuje, že problematickou se u zkoumaných mluvčích jeví především oblast hláskoslovná. Nejvíce odchylek se vyskytlo v rovině pravopisu. Naprostá většina těchto chyb byla způsobena špatnou kvantitou vokálů.

V morfologické rovině se mluvčí potýkali hlavně s českou deklinací podstatných a přídavných jmen, v menší míře s konjugací sloves. Přestože má čeština některá deklinační paradigmatata společná s ruskými, vznikalo v textech mnoho odchylek od korektní spisovné formy. U maskulin substantiv by se výuka měla zaměřit hlavně na deklinaci vzorů muž a hrad, v nichž respondenti chybovali nejvíce. U deklinace feminin byli studenti nerozhodní v koncovkách vzoru růže, v které se střádají koncovky -í a -e, a mluvčí je volně zaměňují. U neuter substantiv se vyskytly obtíže pouze u vzoru kuře, v němž ruští mluvčí neměli dostatečně osvojenou genitivní koncovku -ete. Chybnou formu adjektivní koncovky často způsobilo, že studenti neznali jmenný rod českého substantiva, a narušili tak shodu s přívlatkem.

K dalším chybám z jiných jazykových rovin patří chybování v oblasti příklonek ve větě. Chybami, které měly spíše okrajový charakter, byly výběr nekorektní předložky, záměna adverbia za adjektivum a chyby ve valenci.

Jana Pfeiferová svou klasifikaci jazykových chyb ruských mluvčích přesvědčivě interpretuje a dostatečně ilustruje konkrétními příklady z jednotlivých textů. Dá se tedy říci, že bakalářská práce přináší zajímavé výsledky a celkově splňuje podmínky kladené na obdobný text. Text svým rozsahem, obsahovou náplní i jazykovým zpracováním vyhovuje požadavkům kladeným na bakalářskou práci.

Autorka předkládá kvalitní bakalářskou práci, která může dát impuls k dalšímu zpracování dané problematiky a být dobrým východiskem k tvorbě kontrainterferenčních cvičení pro ruské studenty češtiny. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.